

Fahira Fejzić

**OBLACI I POLITIKA – NOVA KOLONIZACIJA
ČOVJEKOVOG ISKUSTVENOG POLJA¹**

**CLOUDS AND POLITICS - NEW COLONIZATION
OF MAN'S FIELD OF EXPERIENCE)**

Sažetak

Knjiga neobičnog naslova – „Politička meteorologija“, profesora politologije na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu, Esada Zgodića, na originalan način traga za vezama između „zemlje i neba“, između kosmoloških pojava i vlasti, uvodeći postmoderni polito-meteoro-pojmovnik, koji u bitnome remeti ustaljene načine mišljenja. Zgodić pokazuje kako 'neometeorologija' svakodnevice ustvari prati logos kapitala i logos profita, vršeći sebičnu neokolonizaciju čovjekovog iskustvenog polja. Ona postaje forma nove kontrole uma u XXI stoljeću na najbizarnijem nivou – na nivou udisanja zraka – bez kojega niti počinjemo niti skonačavamo život. Injega, zraka, savremeni, usamljeni i marginalizirani pojedinac kontrolirano i sa strahom koristi.

***Ključni pojmovi:** meteorologija, atmosfera, politička atmosfera, ex nihilo, ex concretum, atmosferalije, mentalne atmosferalije, plinovitost politike, političke lavine, političke padavine, političko nebo, politički prevrtljivci*

---

¹ Prikaz knjige: Esad Zgodić, *Politička meteorologija. Uloga atmosfere u politici*, izdavač: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2007.

Summary

In his book with an unusual title „The Political Meteorology“, Professor of Political Science at the Faculty of Political Sciences in Sarajevo, Esad Zgodić developed an original way of tracing the connections between the „sky and earth“, between a cosmological phenomenon and authority, introducing an unique dictionary of postmodern political 'meteorology', which disturbs earlier established opinions. Zgodić demonstrates how 'neometeorology' of every day follows a logos of the capital and of a profit making some form of neocolonization of man's field of experience. The neocolonization becomes sort of new control of the opinion in XXI century in the most bizarre way – on the level of breathing – without which life cannot begin nor end. This air, modern, alone, marginalized person uses with control and with fear.

Key words: *metheorology, atmosphere, political atmosphere, ex nihilo, ex concretum, atmospheric agents, mental atmospheric agents, politics gaseity, political avalanches, political fallout, political sky, political turncoats*

Najbolje knjige ispisuju autori u svojim (po)najboljim godinama, moglo bi se univerzalno kazati za sve one plodne i intenzivne autore kakvih je bivalo i ima i danas. Ali kazati i da profesor Esad Zgodić ulazi u fazu kada ispisuje svoje najbolje, najzrelije tekstone, nije samo induktivni linijski zaključak proistekao iz prethodne rečenice, već više od toga – osjećaj čitateljskog zadovoljstva što je nakon niza prethodno pročitanih Zgodićevih knjiga, još uvijek u prilici nailaziti na takve koje zadržavaju pažnju od prve do tristote strane. A upravo je riječ o jednoj takvoj, vehementnoj, originalnoj i gotovo erotičnoj politikološkoj knjizi koja na posve moderan, nednevni i nepotrošeni način korespondira na svim, u dnevnosti pokazivim podacima, činjenicama, iskazima, brojkama, stavovima, izrazima – svemu onome što staje u ritam i bilo savremenih medijskih rituala-molitava savremenog čovjeka. I bez kojih je gotovo nezamislivo uvečer se umoran ispružiti na postelju ili ujutro se protegnuti, odjutriti i spremno započeti novi radni dan. Ili neradni, svejedno je važno i tad.

No, da bi zakoračio, smjelo i neuobičajeno, u taj naš „nesnosni“ svijet postojanja, meteoroloških prognoza, dijagnoza, pretpostavljanja, predmnijevanja, što su nam prirasli tijelu skoro kao vlastita koža, pa više ne gledamo kroz prozore ili u nebo da otkrijemo je li oblačno ili vedro, već se hvatamo daljinskog upravljača i tragamo za spikerskim meteoroglasom i njegovim „pouzdanim“ virtualnim informacijama, Zgodić nas pomalo „tješi“, solidnim povijesnim inputom koliko su, biva, i u prošlosti, kako i zašto društveni znalci - politolozi, sociolozi, povjesničari tragali za vezama između „zemlje i neba“, između geografije i politike, između brda i osvajača, između kosmogonije i vlasti, između ljudskoga fizisa i prirodnoga logosa, satelita i ptičjega pogleda na zemno unutra. Vrlo originalnim metodološkim pristupom, prateći temeljnu meteoroterminologiju, autor uvodi polito-meteoro-pojmovnik, po široku skalu novih termina i „drenažnih tumačenja“, koja potkopavaju sve dosad ustaljene i uvriježene načine koje smo s vremena na vrijeme mogli susretati kod najrazličitijih autora: počevši od drevne kineske mitokosmogonije, preko Hipokrita, Herodota, Aristotela, do Duvergera, Brunhesa, ili od Hegela do Sloterdijka, od Mustafe Bošnjaka Muhlisija do Ive Pilara, od Ibni Halduna do Vattima i Schumpetera...

Bizarne kontrole uma u XXI stoljeću

Autor, u vremenu kao stanju atmosfere, u atmosferskim pojavama (sumraku, svanuću, sutonu, kruženju sunca i mjeseca, treperenju zvijezda, grmljavini), u klimatskome kao biološkom i geografskom, pronalazi paradigmu za ono posve dnevno ljudsko, za društveno i za političko. Tako spajajući ono najizravnije ljudsko, najdirektnije čovječije unutarne osjetilno, što je prvenstveno sfera doživljajnosti, preživljavajućeg u čovjeku, autor povezuje lično-autorsko, osobno-ljudsko s njegovim, čovječijim djelom, autorskim produktom koji nastaje od tog konkretnog čovjeka koji ima svoj osobni habitus, osobni doživljaj svijeta oko sebe, pa i njegove raznovrsne klimatsko-atmosferske pojave, i koji se stoga tako i tako osjeća, doživljava, misli, zaključuje, inducira, deducira, rezonira, racionalizira, diskurzira. Ne nastaju ljudska djela naprazno

i isprazna. Ex nihilo stvaranje je onostrana, božanska sfera, dok je ex concretum ono što je svojstveno ljudskoj kreaciji. Stoga, baš suprotno, sva konkretna ljudska djela nastaju u prožimanju, stapanju i rastakanju onoga unutarnjega, hominalnog, i onoga izvanjskog, što je atmosferske naravi, na neki način gotovo pod presijom bioproгноza, straha, inhibicija, meteoropatizma, homeopatizma, koji proizvode meteorološke psihosugestije, zarad postmodernističkog trenda neokulturalnosti, postkulturalnosti. Njima se hoće kradomice kazati: vi dnevno živući, obični ljudi, o svijetu i njegovu doživljaju ništa ne znate, evo nas da vas podučimo svemu od početka: šta ćete danas jesti, kako ćete se obući, šta ćete kupiti, kako ćete se ponašati, čime ćete se baviti i kako ćete se zabaviti. U jetkom i teško uočljivom logosu kapitala, ili logosu profita, ova neokolonizacija iskustvenog polja postmodernog čovjeka postaje klonirana forma stega i kontrole uma u XXI stoljeću na najbizarnijem nivou – nivou osjećanja zraka – te najjednostavnije supstance bez koje niti započinjemo niti skonačavamo život, niti smo kadri proživjeti ga.

U sferi političkoga, ova nova kolonizacija ljudskog iskustvenog polja, kako bi to naročito primijetio njemački filozof Sloterdijk, pretvara se u virtualizaciju ili stvaranje novih vještačkih, artificijelnih atmosferalija – koje su to i fizički (svemirski otpad sačinjen od mnoštva popadalih satelita, dijelova svemirskih brodova, letjelica, vještačkih nebeskih tijela...) i mentalno nove atmosferalije (pogled na Planetu odozgo, a ne više odozdo). Ova nova satelitska optika je revolucionarna, ona kreira novu antropologiju, novu filozofiju i novu politologiju. Slijedeći sloterdijkovski manir, Zgodić se slaže da upravo „pogled odozgo poučava nas koliko je apsurdno da su građani modernih država možda manje suvereni i slobodni u kretanju od skandinavskih hladnih fronti i kišom otežalih oblaka koje dolaze s Atlantika. I zbog toga je meteorologija paradigmatična za buduće oblikovanje političke svijesti“. A oni se ipak prečesto ponašaju kao suvereni; prije svega oslonjeni na medijski diskurs, publicistički diskurs, ali svakako i na politički diskurs aplikacije ljudske „dnevne svemoći“.

Doba velikih obećanja na izdisaju

Tako autor otkriva narod kao nebesko tijelo spuštено na zemlju, političku atmosferu kao plinovitost politike (tolerancije, normalnosti ili ekstremnosti – straha, političke temperature, političke munje), meteora u politici, satelita u politici, političkih lavina i političkih ledova, razabire godišnja doba u politici, e da bi došao do cilja – definirati obećanja, politička obećanja u formi političkih padavina.

Autor zna da se cijele epohe prepoznaju po statusu obećanja. Tako se naša epoha, Epoha Moderne, hvali kao epoha napretka u vladavini nad prirodom, širenju sloboda, individualizmom, racionalizmom. No, takva i ta obećanja „kao kisik politike“ iz Epohe Moderne skončavaju u atrofiji građanstva i individualizma, dovršavaju kao posvemašnja kriza političkog, ili do društvene apatije, melankolije, sterilne dosade i jedne neizazovne kulture prosječnosti, osrednje medijatizirane, pomasovljene empatičnosti i nadasve nesnalaženja i apatije individualnosti. Jednostavno rečeno, političko se kao takvo poriče, njemu se replicira i averzično konstatira kako je doba velikih obećanja na izdisaju, prije nego li se ostvarilo. Uzgred, aktualna postaju dnevnopolitička, predizborna ili postizborna obećanja; deklarativna, neodgovorna, slatkorječiva, neodrživa, neostvariva, populistička, isprazna. Veoma proširena politička obećanja prerastaju u političke demagogije, koje su slične maglama. Političke magle tada postaju mjesta zaborav/ljanj/a, mjesta gubljenja, slutnji i loco nepoznatoga. U moderniziranom političkom govoru maglovitost društvenoga stanja prelazi vrlo često u newageovsku medijatiziranu sferu viđenu kao praznovjerja, čaranja, gatanja sasvim ljudskim stvarima. Njih će, prije ili kasnije, rastjerivati politički vjetrovi kao odrednica kretanja, pomjeranja, pomicanja magli, maglušтина i demagogija, te se najčešće politički vjetrovi i razumijevaju kao donosioci novoga, donosioci promjena, dobrih ili loših, zavisno kako već pušu. U svakom slučaju, propuhuju ustajalost političkog neba i političkih obzorja, oni su pronositelji energija i kormilari promjena. S njima se najbolje snalaze politički prevrtljivci, oni pojedinci koji se snalaze baš u svakom naletu pomjeranja.

Kako je i za očekivati, autor dovršava svoju knjigu sažetkom-raspravom o ekstremnoj atmosferi u politici, označavajući je nacionalističko-nekrofilijom, onom koja najviše zabrinjava i koja je rušiteljica svega oko sebe, fungirana na nacionalističkom, ksenofobijskom, agresivnom, nasilnom, destruktivnom, strahu kao takvom. Takva politika izrasta s tla nekrofilne kulture, dakle otamo odakle ima svoju „bogatu“ tradiciju njegujuće „uzvišene žrtve za velikonacionalnu stvar“. Žrtve poprimaju uzvišene konotative poput heroja-herojstva, kulta-kultstva smrti, rata, neprijatelja.

Reklo bi se, kao da smo već negdje nekada pročitali, dijelom ili gotovo cijelu Zgodićevu knjigu; naprosto je toliko čitljiva, dopadljiva. Upravo stoga što u tolikoj mjeri korespondira dnevnom meteorološkom kao najopćenitijem govoru dvadeset i prvog stoljeća. I stoga je „kao“ poznata knjiga. I stoga je dobra knjiga. Svaki čitatelj u njoj će pronaći poneki pasaż koji kao da je upravo sam on ispisao. Ali, nije sve tako jednostavno – trebalo se prije svega dosjetiti napisati ovakvu knjigu. A Esad Zgodić se prvi dosjetio.